

פרשת עקב

השמרו לכם פן יפתה לבבכם וסרתם ועבדתם אלהים אחרים והשתחיתם להם (יא טז),

וברש"י, כיון שתהיו אוכלים ושבעים השמרו לכם שלא תבעטו, שאין אדם מורד בהקב"ה אלא מתוך שביעה, שנאמר פן תאכל ושבעת ובקרך וצאנך ירביון, מה הוא אומר אחריו ורם לבבך ושכחת, ואח"כ פירש"י, אלהים אחרים, שהם אחרים לעובדיהם צועק אליו ואינו עונה, נמצא עשוי לו כנכרי.

ויש להתבונן, דאם צועק אליו ואינו עונה, מדוע אנשים טפשים כל כך לעבוד ע"ז כזו. ועוד יש להעיר, שכאן כתוב שע"י מה שמורד מתוך שביעה בא לידי עבודת אלהים אחרים, ואילו בריש הפרשה מבואר שהתוצאה של שביעה היא רק שיגיע למצב של כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה.

ונראה לבאר הענין ע"פ מה שמביא רש"י (בראשית ריש פ' וירא יח, ד) שהערביים השתחוו לאבק שברגליהם, וצריך לבאר מה הע"ז בזה שהיו משתחיים לאבק שברגליהם. ומצאתי בס' תפארת השבת (דף פח) שהביא בשם אבדק"ק בוטשאטש ע"פ מש"כ דפסיעה גסה נוטלת אחת מחמש מאות ממאור עיניו של אדם ואהדרא לי' בקידושא ואבדלתא, ופי' בזה וז"ל, שמאור עין האמיתי של אדם הוא שידע שאין בכוחו ועוצם ידו לעשות כלום, רק הוא יתברך הוא הנותן כח לעשות חיל וכל מה שהאדם עושה פסיעות גסות וסובר כי כל מה שירוץ יותר ריוח יותר, מקלקל עי"ז אור העין האמיתי לדעת שה' יתברך הוא הנותן כח לעשות חיל, ואהדרא לי' בקידושא ואבדלתא בזה שמעיד בעדות ברורה כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ וכל אשר בם, עי"ז משיג בחזרה המאור עין שהפסיד בפסיעותיו כל השבוע ע"י קידוש ועדות הנ"ל שהשי"ת הוא אדון העולם. ועפ"ז פי' התפארת השבת הע"ז של הערביים שהיו משתחיים לאבק שברגליהם שהיו מכחישים שהכל מן השמים וחושבים שהעיקר הוא כח עצמי, וכל מי שרץ יותר מרויח יותר, וזו הדרך היא שע"י הריצה הוא מעלה אבק ברגליו, וכל מי שרץ יותר מעלה אבק יותר ברגליו, וע"כ הקפיד אברהם שירחצו את האבק, שידעו שאין בכח עצמם כלום רק הכל הוא מהשי"ת, ע"כ מדברי התפארת השבת.

ונראה לבאר עוד מה שקידוש והבדלה מתקן החולשה בענין שנגרם מפסיעה גסה, שמכיון שפסיעה גסה ענינה הוא שחושב שע"י הריצה שלו ישיג דברים, וטבע האדם שהוא משתדל לעבוד ולרוץ ולהשתדל יותר כדי להשיג יותר, ובודאי שמי שחושב כך מנסה כל הזמן להשיג עוד ועוד. והנה השבת היא ההיפך מזה, שע"ז ששובת בשבת כהלכתה ומונע עצמו מכל מלאכה ויצירה מעיד בזה שאינו מאמין שהוא משיג ע"י כוחו ועוצם ידו, דאם היה מאמין היה משתדל גם בשבת. ולכן ע"י קידוש והבדלה אפשר לתקן מה שפגם בפסיעה גסה.

ומבואר מזה עכ"פ שאנשים מחפשים ע"ז שיסודה להראות על הגבורה שלהם, ורק מעמידים את הע"ז בכל מיני צורות חיצוניות. ולפ"ז נראה שאנשים בוחרים בדוקא בע"ז שאין בהם שום תועלת והם אחרים, כי עיקר כונתם לעבוד את עצמם, ולכן ע"י שאין תועלת בע"ז מתבטאת כונתם הפנימית.

ומכאן שעצם ע"ז של אלהים אחרים יסודה בכוחי ועוצם ידי, ולכן הענין של ריש הפרשה שע"י השביעה יגיעו למצב של כוחי ועוצם ידי הוא אותו ענין שמבואר אצלנו, שע"י שביעה יגיעו למצב של ועבדתם אלהים אחרים ודו"ק

מקור: רבי ברל אייזנשטיין זצ"ל

פרשת עקב